

Я іду шукати

Про книгу

Ми всі пов'язані. Але часто про це не здогадуємось. Засновник благодійного фонду, у якого викрадають доньку, і сам безслідно зникає. Слідчий на межі розлучення за будь-яку ціну хоче зберегти власну родину. Вулиці тремтять від нелегальних нічних перегонів, блогери-мільйонники полюють на хайп, а вихованці дитячого будинку щодня чекають на волонтерів. І поки кожен загруз у своїх проблемах, дивакуватий п'ятнадцятирічний хлопець уперто везе листа Миколаю через усю країну. Ми шукаємо здійснення своїх бажань. Та чи знаємо, що насправді хочемо знайти?

Я

АНАСТАСІЯ
НІКУЛІНА

ОЛЕГ
БАКУЛІН

І
Д
Д
У

Ш
Ш
У

К
А
Т
И
И

Я

АНАСТАСІЯ
НІКУЛІНА

ОЛЕГ
БАКУЛІН

ІДУ

ШУ

КАТИ

2023

ISBN 978-617-17-0100-7 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Електронна версія створена за виданням:

Серія «Художня література»

Дизайнер обкладинки Аліна Белякова

Нікуліна А.

Н65 Я іду шукати / Анастасія Нікуліна, Олег Бакулін. — Х. : Віват, 2022. — 448 с. —
(Серія «Художня література», ISBN 978-966-942-826-4).
ISBN 978-966-982-694-7

Ми всі пов'язані. Але часто про це не здогадуємось. Засновник благодійного фонду, у якого викрадають доньку, і сам безслідно зникає. Слідчий на межі розлучення за будь-яку ціну хоче зберегти власну родину. Вулиці тремтять від нелегальних нічних перегонів, блогери-мільйонники полюють на хайп, а вихованці дитячого будинку щодня чекають на волонтерів. І поки кожен загруз у своїх проблемах, дивакуватий п'ятнадцятирічний хлопець уперто везе листа Миколаю через усю країну. Ми шукаємо здійснення своїх бажань. Та чи знаємо, що насправді хочемо знайти?

УДК 821.161.2

© Нікуліна А., 2021

© Бакулін О., 2021

© ТОВ «Видавництво «Віват»», 2022

Пролог. Миколай не прийде

Заборонив собі згадувати цей день.

Гримнули двері машини, і таксист поїхав. Микола позіхнув, підтягнув замок куртки під горло й зручніше перехопив велику коробку в зеленій обгортці й торбинку з мандаринами. Наближалася шоста ранку, а отже, він іще встигав повернутися додому непоміченим і покласти подарунки на підвіконня. Мокрий учорашній сніг рипів під ногами, його повільно вкривав лапатий сьогоднішній, а в кожному другому вікні блимали вогники — зеленим, червоним, синім: у людей свято тривало навіть уві сні. Чоловік зупинився перед дверима під'їзду, поклав пакунки на лавочку й витягнув із кишені прим'яту пачку цигарок. Час іще є, можна й перекурити. Зняв червону шапку й витер нею спітніле чоло. Видихнув дим у ще темне небо й усміхнувся. Хто б міг подумати, що все перекрутиться саме так?

Микола Сергійович Святий ніколи не був святим (хоча багато хто його таким уважав). Кремезний, з коротким їжаком світлого волосся та глибоко посадженими блакитними очима під широкими бровами, він навряд чи міг зійти за Санту, коли напивався в пабі. Та й оленів кликали тільки друзі, коли перебирали зайвого, а подарунками можна було назвати хіба щедрі чайові офіціантам. У звичайного автомеханіка мало бути звичайне майбутнє. Усе змінилося в ніч на Святого Миколая. Микола з друзями сидів у димному оболонському караоке, коли задумлива брюнетка замовила пісню «Вона» гурту «Плач Єремії». Поряд компанія чоловіків напідпитку стала наполегливо пропонувати приєднатися до них. Дівчина урвала приспів і попросила «сп'янілих від дешевого вина» дати їй спокій. Ті у відповідь — «не понялі».

Микола ніколи не вважав себе святим, але мав глибоку повагу до української музики, українських дівчат і української мови. І жодної поваги до людей, які розпускають свій язик разом із руками, стверджуючи «сама винна». Пісні урвалися бійкою та розсіченою

щогою, брюнетка виявилась юним медиком на ім'я Марина, а її квартира була ближча за лікарню.

А далі все якось закрутилося, і ось Микола пропонує руку і серце в операційній, симулюючи перелом ноги. Марина вліпила по лобу гореромантику — і погодилася провести з цим недолугим решту життя. Раптом з'ясувалося, що в комплекті до красуні дружини йшов її батько, власник мережі автосалонів, який не лише підтримав зятя, а й зробив його своїм партнером. Микола довго не міг повірити такому перебігу подій, часто жартуючи, що просто був дуже хорошим хлопцем і святий Миколай підігнав йому круті презенти. А тому Микола Сергійович Святий заснував власний благодійний фонд, щоб допомогти бороданю дарувати подарунки тим, кому менше пощастило з казковими історіями. Мабуть, хотів у такий спосіб хоч якось компенсувати щасливий поворот у житті. От тільки життя мало свої методи компенсації...

Недопалок полетів в урну, і Микола стріпнув сніг, який встиг запорошити світле волосся. Поплескав себе по замерзлих щоках, відганяючи сумні спогади й повертаючи усмішку на обличчя.

— Усе робиться на краще. Не забувай про це, — повторив сам собі.

Підставив обличчя небу. Гарно, коли зима сніжить: одразу налаштуваєшся на святковий лад, дива й мандаринки. Микола роззирнувся, швиденько витягнув із торби мандаринку, рвучко зняв шкірку й закинув половинку фрукта до рота. За нею закинув другу. М-м-м, смакота. І, можливо, трохи переб'є запах цигарок.

Позіхнув, узяв пакунки й зайшов у під'їзд. Піднявся на третій поверх, роздумуючи, чи варто лягати спати, чи вже краще протриматися цей день. Добре, що це субота, погано, що по обіді потрібно їхати з телебаченням в інтернат. Просив же не організувати все в останній момент. Добре, що можна буде поспати в машині, погано, що знову доведеться звертатися до пані Світлани, щоб посиділа з Діаною. Але їхні квартири в одному будинку, тож це не становитиме проблеми. Добре, що хлопці не передумали й вечірне паломництво до паба таки відбудеться. Погано, що...

Микола зупинився перед прочиненими дверима своєї квартири. Розгублено оглянув сходову клітку. Нікого. Обережно ступив крок усередину, клацнув вимикачем, але світла не було.

— Пані Світлано? — тихо покликав він, а відтак гучніше: — Діано?

Глянув на годинник. Чотири хвилини по шостій ранку. Знову оглянув сходову клітку, де скупо жевріла лампочка. Подивився поверхом вище, потім поверхом нижче. Зупинився поглядом на прочиненому електричному щитку: там обгоріли проводи до всіх лічильників сусідніх квартир. Микола насупився. Стара проводка погоріла? Але чому двері прочинені?

У ранковій темряві власна квартира видавалася неприродно чужою. Микола поставив пакунки біля дверей і увімкнув ліхтарик на телефоні. Світло вихопило перевернутий стільчик, прикрашену ялинку та дві розтрощені іграшки на підлозі: різдвяний «павук» і білий вовк із різними очима. На столі лежали розгорнута англomовна книга «Pollyanna», фломастери й незавершений малюнок — це мав бути лист до Миколая, але Діані забракло терпіння домалювати. Над дитячими карлючками хтось рівним почерком написав три слова: «Миколай не прийде».

Микола відчув, як холодок пробіг спиною. Він кинувся до сусідньої кімнати, буквально вибиваючи двері.

— Діано? Діано?! ДІАНО!!!

У спальні було порожньо. П'ятирічної доньки ніде не було.

Розділ 1. Дім для дітей

— То як щодо грошей?.. — жіночий голос за дверима перейшов на шепіт.

Лампочка в коридорі перегоріла ще минулого тижня, тож єдине джерело світла лише трохи вибивалося з-під дверей. Замкову щілину затуляв ключ, тому високий худорлявий хлопець опустився навпочіпки й стежив за тіннями. Довге кучеряве волосся лізло в очі, і він заправив його за вуха. Переривати розмову нечемно, а нечемність завжди драгувала інших. І мала наслідки в Домі. Підслуховувати теж було так собі, але стояти просто так він уже знудився.

— Я все розумію, Анжело. Реформа реформою, але ці кошти потрібні мені якнайшвидше, інакше...

Тінь підвела й опустила руки, немов птах, який от-от полетить у вирій. Вихователі казали, що птахи летять у теплі краї взимку, а коли зима там, повертаються. Хлопчина любив зиму. І коли падав сніг, лапатий-лапатий. І мандаринки пахли смачно-смачно. А ще Миколай завжди приносив подарунки. І...

Двері рвучко відчинилися, збиваючи з ніг думки разом з їхнім власником. Струнка шатенка у довгій шкіряній спідниці завмерла на порозі. В її темних, кавових очах залякло здивування від непроханого гостя, що розпластався на підлозі.

— Божечки, ти чого тут лежиш?

— Я... — У роті пересохло, і язик ледве-ледве ворушився.

— Так. — Хельга присіла поряд. Світло з кімнати розвіювало темряву коридору, і жінка схилилася над переляканим хлопцем, який міцно стискав у руках білий конверт із намальованою ялинкою. — Що це в тебе?

За її спиною була кімната, куди заходили тільки вихователі. Там росло дерево з дивним листям, і ще на стіні висів круглий годинник, а на столі стояла снігова куля зі шпилем-Монолітом усередині — як у Королівстві, от тільки там ніколи не падав сніг, а ще...

— Ти мене чуєш?

Хельга повернула голову хлопця до себе і прибрала волосся з його обличчя. Той глянув на неї, наче вперше бачив. З опущеними кутиками молочно-блакитних очей, він зараз був схожий на цуценя сенбернара, якого хазяїн вигнав з теплого будинку під дощ.

— Ти ж Юлік, так? — Жінка глянула на конверт. — Ви зараз листи пишете в актовому залі. Чому ти тут?

— Я... — Хлопець швидко закліпав.

Хельга допомогла підвестися, розгладила скручений рукав його футболки з Блискавкою Мак-Квіном із «Тачок».

— Іди до інших, я потім підійду.

Хлопець кивнув. У його голові змішалися тіні птахів, снігова куля, як у Королівстві, та дивне незнайоме слово.

— А що таке «деінституціоналізація»? — запитав Юлік.

У темряві не було видно, як змінився вираз обличчя жінки. Вона кілька секунд вагалась із відповіддю. Що він іще почув?

— Я стану гонщиком, коли виросту, — раптом промовив хлопець. — І їздитиму на швидких машинках.

Юлік рушив у напрямку актового залу. Хельга розгублено дивилася йому вслід, термоячи нашійний кулон у вигляді золотої малини. Теплі кісточки ягоди приємно масажували пальці. Що хлопчина тут робив? Підслуховував? Підіслали чи просто проходив повз? Жінка потерла скроні. Чому вона взагалі думала, що знає цих дітей?

***

У ста п'ятдесяти мільйонів людей з народження не було дому. Знаючи це, Юлік міг назвати себе щасливчиком: за свої п'ятнадцять років у нього було їх два. У першому він жив з мамою, татом і двома братами. У другому, в який переїхав, мешкали ще тридцять дітей. Звісно, там були й виховательки, директор, сторож. Але загалом це був Дім для дітей. Або просто Дім.

Юліка перевезли в Дім два роки тому. Одного дня незнайомі люди попросту забрали його з хати. Пояснили, що спати взимку на вулиці чи красти гарбузи в сусідів — погано. Але тато часто повторював, що в

здоровому тілі — здоровий дух, а гарбузова каша — це страва козаків. А мама йому не заперечувала. Юлік не до кінця розумів, що це означає, але любив татка, тому слухав його, навіть у ті дні, коли той був напідпитку. Ну тобто завжди.

У Домі Юліку одразу сподобалось. Тут було багатолюдно, завжди щось відбувалося, а ще постійно годували товченою картоплею зі сметаною. Сметану Юлік любив, але майонез більше. Тато купував його лише на зимові свята, щоб здобрити куліш за «давнім козацьким рецептом». Туди йшло сусідське сало, поцуплене ще восени, морква й цибуля з сусідського ж таки городу, пшоно з мішка, яке поволі під'їдали миші. Усе це мама різала, засипала, заливала водою, варила й щедро присмачувала майонезом.

У Домі майонез називали шкідливим, зате було багато яблук і хліба з горіхами й зернятками. Коли брати виїхали з села, Юлік сам доглядав батьків. Єдиним його другом була курка Мамай, названа на честь улюбленого татового козака. Щоправда, колір курки постійно змінювався, а сусіди приходили до них сваритися. Але тато казав, що Мамай — справжній характерник, який змінює личини під ситуацію, і посилав сусідів по хрін. Коли Юліка забрали, Мамай теж кудись подівся. «Полетів у теплий суп... тобто в теплі краї», — сміявся тато, коли хлопець прийшов додому на вихідні. Без єдиного друга було сумно, але добре, що в Домі друзів у нього побільшало.

Проте нові товариші ніяк не могли запам'ятати, що його звать Юліком. І приміряли на нього все, що впаде на язик: Слинобородий, Бультер'єр і Не-Підходь-до-Дебіла-Дебілом-Станеш. Юлік терпляче виправляв їх і навіть трохи шкодував: важко ж їм доводилося, якщо не могли запам'ятати простого імені.

«Та вони все пам'ятають, просто тебе дражнять!» — сказала якось Христя, чотирнадцятилітня дівчина з двома косичками. Він тоді не зрозумів, нащо вони так із ним. Бо сам нікому нічого поганого не робив. Христя тоді махнула рукою: «Такий великий і не знаєш? Є ті, кому подобається дражнитись. Їм від цього добре, розумієш?»

Юлік не розумів. Йому подобався слід від голови на подушці; сподобалось чистити картоплю, яка потім ставала товченкою з кропом і

пахкотіла з тарілки й ложки; а ще читати «Королівство», яке приніс йому Миколай, і рахувати пальці на ногах. Йому подобалося те, що він міг зрозуміти. І від цього йому було добре. Може, в інших дітей просто не було нічого доброго?

***

Сонячний зайчик на столі створював ілюзію тепла, проте йому було далеко до потужної батареї. Марія Степанівна підсунулася ближче, опустила повіки, підведені блакитним олівцем. Кутики губ загубилися у зморшках. Батарея гаряча, аж пашить. Нова директорка тільки прийшла, і вже свої порядки завела. А потім діти з цієї духоти вибігають на холоднечу. Мокрі, розхристані. Ото ще захворіють на свята...

Невисока на зріст, міцно збита шістдесятирічна вихователька з дитячим обличчям, на якому не приховаєш жодної емоції, не любила зими. Погано зносила морози й дратувалася від нав'язливої «передсвяткової метушні», коли люди скуповували всілякий дріб'язок на подарунки: нічого ж корисного — самий мотлох! І ще більше, коли на вулицях та в магазинах виводили ванільно-сніжні американські пісеньки, типу «Let It Snow». Ні, свої найкращі зимові спогади в жінки теж були. Пов'язані з дорогими серцю людьми та молодістю. Коли летиш із дамби вниз на дупі, тримаючи в руках повідець із вівчаркою, яка щодуху мчить поряд, здається, що все життя належить тобі. Увесь світ. І хай уже буде зима з тим морозом. І свята.

Про Миколая Марія Степанівна дізналася вже дорослою. У часи її радянського дитинства був лише Дід Мороз. Тому хоч дев'ятнадцятого грудня дорослі могли підкласти в ліжко невеличкий сюрприз, головні подарунки готувалися під ялинку тридцять першого, щоб потішити дітлахів зранку першого січня. Батько казав, що сам Мороз або його зайчики-помічники вночі залазять через вікно до квартири й ховають подарунки, але якщо чекати й видивлятися, то ніхто не прийде. Бо Мороз не може показуватися на люди. А мама насипала землі біля ялинки й натоптувала слідів пальцями — ото було радості! Особливих

подарунків, як зараз писали діти в листах, Марія не замовляла. Що батьки могли собі дозволити, те й знаходила під ялинкою.

Жінка розплющила очі, приголубила поглядом дитячі голови, схилені над столами. Її діти теж мали би писати листи й клеїти їх на вікна, щоб святий Миколай побачив, а вона б вигадувала щось цікаве, знаючи про їхні побажання. Але з родинним затишком не склалося. Як уже є.

Єдина звичка, яка залишалася з минулого, — молитва. У ніч на свято жінка завжди подумки просила Миколоя про здоров'я рідних. А відколи стала працювати в інтернаті — ні, у Домі, — і за дітей. Їх вона теж вважала своїми. Навіть Юліка. Особливо Юліка.

Марія Степанівна підвелася й прочовгала блакитними кроксами між рядами дітей, які зосереджено водили ручками по паперу. Витягла з кишені яблуко, поклала замість сухої цілушки хліба біля шестирічної Вітусі; дівчата знову наплели малій косичок із кольоровими намистинками. Розборонила шумних братів-двійнят Денисенків: Рената у його вічній шапці та Ігоря з темним волоссям до вух, — які завжди писали один замість одного: «Ігорку, спину рівно!» Двічі зняла навушники зі скуйовдженої голови завжди мовчазної Поліни, бо першого разу насуплена дівчина одразу напнула їх назад. Заправила довгу гривку за вухо Христі: дівчинка затулялася нею від інших, проте більше страждала сама від того, що їй нічого не було видно. Пройшла повз рудоволосу Юлю, яка строчила листа, розтягнувшись у поперечному шпагаті на підлозі. Витягла телефони із заанімілих пальців затятого геймера Матвія з трикутним чубчиком на чолі. І Володі. І решти таких самих затятих. Хлопці протестували: молодші ще боязко, старші бурчали щось під носа, але лайки у свій бік Марія Степанівна жодного разу не чула за всі роки роботи в Домі. Не боялись... Поважали. Любили? Зупинилася біля столу із розкиданими олівцями. З-під нього виднілися довгі худі ноги в джинсах і мокрих черевиках.

— Написав листа? — Марія Степанівна сперлася на стіл, і той хитнувся. Хоч жінка й була низенька, у її руках ховалося досить сили, щоб совати двоповерхові ліжка в кімнаті дівчат.

Голова Юліка показалася з-під столу, і вихователька притулила велику долоню до його чола. Не гаряче. Але й не тепле.

— Ти на вулиці не перемерз? Може, тобі зле? — Марія Степанівна похитала головою і обернулася до іншої виховательки. — Ляно, скільки там сьогодні? Мінус?

— Та мінус, мінус, — покивала їй фарбована білявка з-за сусіднього столу, не підводячи голови від книжки.

— Зима вже скоро. — Марія Степанівна перевірила, чи міцно зав'язана тепла синя хустина на поясі. — Скільки там того листопада? Навалить зараз поганського снігу, а ти розгрібай. І кому вона потрібна — та холоднеча?

— Я люблю сніг. Сніг хороший. — Юлік заліз назад під стіл, але навіть звідти його голос лунав достатньо гучно, щоб на нього обернулися Денисенки й синхронно зареготали.

— Для тебе хороший, так. Що для одного хороше, іншому — смерть. — Марія Степанівна вихопила переляканий погляд світлих очей і заторохтіла: — То я так жартую, не бійся. Юльцю, а давай разом напишемо?

— Ні! — Юлік схопив аркуш і потягнув до себе під стіл.

Марія Степанівна усміхнулася. Упертий, непосидючий, але добрий хлопець. Великий який, а всередині — дитя. Дітей люблять, поки вони на вигляд, як діти. Але завжди так не буде.

***

Юлік дивився на білий аркуш. Той був схожий на що завгодно, тільки не на лист. Так, він мав його написати. І то найкращого листа у світі. І чекав на це цілий рік. Ну, може, не рік, але з вересня точно. Проте його увагу відвернули сонячні зайчики. Вони... Юлік стиснув корінець «Королівства». Подарунок від дядька Миколи. У ньому Марія Степанівна могла перевтілюватись у броньовану ведмедицю та мала надзвичайно гострий зір, аби віддано захищати Моноліт. Проте тут, у Домі, вона залишалася звичайною жінкою.

«Написав листа?» Юлік скривився. Йому досі пахло смаженою капостою. З фаршем. Марія Степанівна ніколи не відмовлялася від, як вона казала, «натуральних вітамінів». Капусти Юлік не любив, і фаршу теж. Краще б їла мед, як справжні ведмеді. І маленькі ягоди гудберіз з Королівства.

Юлік зручніше влаштувався під столом. Йому подобалось дивитися на світ під іншим кутом. Так можна було побачити, як маленька Вітуся перевіряє, скільки хліба заховала в кишені зі сніданку. Або що в Поліни легінси в зірочки. Або ж дивитися на величезні ноги невисокої Марії Степанівни, що ходять туди-сюди. Великі, у волохатих лосинах, як у справжньої ведмедиці...

Поряд упав папірець, згорнутий у м'ячик. Юлік визирнув зі свого лігва. Позаду сиділи Богдан Барабаш і Вітуся. А біля них — Поліна. Може, це від неї? Юлік завжди усміхався, коли ловив її погляд. Але дівчинка постійно ховала його в телефон, а себе — в навушники. У Королівстві вона була б Євою — мовчазною сиреною, чий голос зачаровує. І кожен, хто чув її, божеволів від насолоди. Юлік задумався: а коли востаннє він чув Поліну? Може, у цьому папірці — прохання про допомогу? Адже якщо постійно мовчати, то і друзів не знайдеш. Хлопець розгорнув папірець і завмер, кліпаючи очима.

«Попроси в Миколая мозок, довбню!»

Позаду почувся регіт. Юлік обернувся і зустрів викличний погляд Богдана. Молодший на рік, він був головним у Домі. Принаймні Богдан так казав, коли виховательки не чули. Юлік двічі намагався подружитися, казав, що Богдан нагадує йому Мамаю, курку-характерника. Але чомусь це закінчилося бійкою.

Марія Степанівна сказала, що не варто нікого порівнювати з куркою. Але Юлік не зрозумів чому. Адже Мамай був його другом, і Богдан міг бути його другом. Але не склалося.

— Мо-зок, — губами прошепотів Богдан і постукав по голові.

Юлік відвернувся й знову глянув на чистий аркуш паперу. Потрібно було написати листа Миколаю. Але літери чомусь не йшли. Зараз вони хотіли складатися тільки в образливе «довбню».

— ...Допиши, що треба волейбольного м'яча, — підказувала сорокарічна білявка Уляна Василівна, чітко стежачи за круглими літерами вихованки Вітусі. Закусила губу, нафарбовану рожевим. — Ні, не так. Напиши, що любиш грати у волейбола. І що м'яча нема і ти б хотіла. І що в тебе добре виходить та фізкультура. І про мамку свою напиши. І про сестру. От що ти написала тут? Ну, переписуй! Горе ти моє, ну! — Уляна вихопила зіпсований аркуш і підсунула Вітусі новий.

Дівчинка торкнулась язика ручкою і знову взялася писати. Це був її ритуал. Коли торкнутися язика чорнилом, ручка розкаже те, що не виходить сказати словами. У Вітусі взагалі виходило краще писати, ніж говорити. Навіть Юлік, і той говорив краще. А вона...

— Чого заснула? Пиши, пиши, мені ще треба постіль перестеляти, ну?

Уляна Василівна помахала долонею перед обличчям дівчинки. Вітуся здригнулася і продірявила аркуш ручкою. Вихователька здійняла брови й витягла чистий.

— Паперу на тебе не напасешся!

Уляна Василівна перевела знервований погляд у вікно. Сонце облизувало круглі сліди від дитячих пальців: масні довгі плями, наче хтось намагався витерти, але тільки розмазав бруд. У мозку ліниво ворухнулася думка, що треба помити. Але її накрила інша: навіщо? Усе одно буде брудне. Зачекає до наступних вихідних. Збере дітей, вручить мийні засоби — нехай вчаться порядку. Якраз до свят усе буде чисто.

Про Миколая Уляна вперше почула вже після одруження. Доньці виповнилося три роки, і свекруха запитала, що їй передати від святого. Потім довго розповідала, хто це такий і для чого ці даруночки, бо в них, на Волині, це святкували, а Уляна, яка народилася в Києві, про це ні сном ні духом. Тому в житті Уляни дарунків від Миколая не було ніколи й вона навіть трохи заздрила дітям, які могли написати листа й наступного дня знайти під подушкою бажане. Ну як бажане? У Домі діяв принцип: Миколай краще знає, що тобі потрібно. Але це все одно було більше за те, що було в самої Уляни.

За вікном рясніли голі дерева. Вигляд гілок, які гойдалися під вітром, завжди заспокоював. Коли вони були зелені. Ну бодай під снігом. Голі

— радше дратували. Голі й босі. Як і вона сама. З чоловіком розлучилися. Донька зі своєю сім'єю за кордоном, про матір і чути не хоче. А грошей чекати ще місяць, якщо пощастить зі спонсорами. Тоді можна буде й собі щось відкласти. А треба зараз. Карі очі впіймали Богдана, який зосереджено нюхав фарби замість того, щоб малювати ними. Уляна Василівна підвелася, підійшла до хлопця й ляснула по столу долонями.

— Барабаш, мало тобі наркоманів удома?

— Пані Уляно... — застогнав Богдан.

Вихователька забрала фарби й поклала на стіл Юлікові. Той хоч не розумний, але мудріший.

— Юліку, негайно вилазь із-під столу. Досить дуріти, дописуй листа! Або намалюй його! Тільки хутко!

Відтак підійшла до Христі, яка накручувала гривку на олівець. Треба записати ще скакалки та спортивну форму. І додати про теплі шкарпетки. Собі візьме. Шкарпетки ніколи не були зайвими.

***

Богдан провів поглядом свої фарби за чужий стіл і скривився. Міцний хлопець спортивної статури з непевними вогниками в очах свого листа вже давно написав. Там і писати було нічого: навчаюся погано, але обіцяю виправитися, не слухаю вчителів, але буду слухати, книжок не читаю, але спробую. Принеси телефон і квадрокоптер. Квадрокоптер викреслять точно. А телефон принесуть старий. Нащо це все? Єдина радість — снікери й мандарини. Однак Богдан більше любив чипси, ніж усі ці солодощі, що в'язнуть на зубах. Але можна було підмовити Матвія витягнути в молодших смакоту і заховати її в надійному місці. А потім, немов випадково, знайти та й з'їсти перед жертвою. Із максимально невинним виглядом. Це ж він не вкрав, а знайшов — значить, його! Усе чесно.

Богдан почухав праву брову. Лівої не було: її тато збрив, коли Богдан минулої неділі навідався додому. Сказав, що вигляд буде крутіший. Враховуючи, що в самого тата брів не було взагалі, Богдан радів, що

ще малою кров'ю обійшовся. Він усім розказував, що це нова крута фішка, але сам усе чекав, коли ж брова відросте. Чомусь росла вона дуже повільно, і це злило Богдана.

— Неси обережно, не розлий!

Богдан обернувся, щоб побачити, як маленька Вітуся несе літрову банку з каламутною водою до умивальника. Ідея з'явилася спонтанно. Він розвернувся до Поліни, нібито щоб узяти олівці, а сам випростав ногу з-під парти.

— Ой!

Богдан відчув вологу холоднечу й зірвався з місця. Вітуся перечепилася через його ногу, але не впала, проте вся вода з банки опинилася на його світло-сірих спортивках і тепер розтікалася брудною плямою нижче від пояса.

— Барабаш усцявся! — гукнув хтось.

— Барабаш — сцикля! — підхопили інші.

Мить — і в нього вже тицяють пальцями, придушуючи сміх.

— Ти що, бляха... — Богдан загарчав на Вітусю, і дівчинка заховалася за Марію Степанівну.

— Бодю, припни язика! — Вихователька похитала головою й кивнула в бік дверей. — Бігом переодягнися, вода холодна, кутасики¹ застудиш!

Актовий зал зайшовся реготом. Діти ридали від сміху. Навіть Поліна зняла навушники і здивовано роззиралася.

— Кутасики! — регочучи, повторювали роти упереміш зі схлипуванням та переведенням духу. — А-а-а-аха-ха-ха! Барабаш — Кутасик!

Богдан, червоний, як кілограм помідорів, учепився за край столу. Уже знайома хвиля злості здійнялася гіркотою в горлі. Як вони сміють із нього знуцатися? Зовсім страх загубили? Малі гівнюки! Та він їм! Та він їх порве! Але заразний регіт не стихав.

Марія Степанівна й собі усміхнулася. Богдан кинувся з актового залу і сам мало не впав через довгі ноги Юліка, який і далі сидів під столом. Хлопець бачив, як Юлік зміряє його здивованим поглядом. Як його очі

зупиняються на мокрій плямі, розширюються, а губи кривляться у... у... То він рже з нього? Цей штурпак — і рже з нього??!

Богдан нахилився до Юліка і прошипів, ледь стримуючи клекіт у горлі:

— Доржався, довбню, тобі глина!

***

Богдан затято тер штани під краном, але брудні патьоки нікуди не зникали. Чи Марія Степанівна зможе відіпрати? Хлопець обсмикнув потерті джинси Юліка, які видала йому вихователька. Гидко було носити речі цього дурника, але це єдині штани, у які він влазив. У самого були тільки спортивки й нові джинси, подаровані ще на минулого Миколая. Однак їх дозволяли вдягати лише на свята й коли приїжджали якісь дядьки «з перевіркою».

З дурником завжди були самі проблеми. Найстарший серед усіх за віком, високий, як швабра, а розуму — менше за Вітусю. Всьому вірить, за нагоди й без — плаче. Над таким навіть не пожартуєш нормально: він будь-яку дурість сприйме за щирю правду. Богдан гмикнув, зловивши себе на тому, що відчуває до Юліка щось середнє між жалістю і заздрістю. Звісно, той дурень не має проблем, йому кожен день — сонячний. Юліку не потрібно постійно заслужувати на хороше ставлення — благих усі жаліють. Не треба думати про майбутнє — трактористом його не візьмуть, житиме в якомусь санаторії все життя. Не треба боротися за кращий одяг, солодші цукерки — йому все принесуть і його все влаштовує. А от Богдана не влаштовує! Богдан не хоче, щоб із нього сміялися, не хоче після інтернату «по благу» піти в ПТУ на комбайнера, не хоче жити в селі та стати таким же неадекватом, як його батько. Богдан хоче займатися боксом, Богдан хоче жити у своїй квартирі, Богдан хоче, щоб усе було, як у нормальних людей з інстаграму, Богдан хоче іншого життя...

Тріск привів хлопця до тями. Занурившись у свої думки, він так сильно тер спортивні штани, що порвав їх.

— Та бляха! Бляха! БЛЯХА!!! — Богдан шпурнув одяг на під-логу, копнув його. Потім підняв штани й кинувся ляскати ними умивальник, плитку, двері. Урешті-решт узявся за штанини та щосили потягнув у різні боки. Шов тріснув, і спортивки перетворилися на подерту ганчірку.

Богдан оперся на стіну й повільно з'їхав на підлогу. Сльози капали на єдиний одяг, що купив йому батько кілька років тому в секонд-хенді — подарунок за розбитий синові ніс. Це було востаннє, коли той відчув сором за свої п'яні витівки.

Хлопець витер сльози й глянув на ганчірку в руках. Нащо він так учинив? Нащо порвав штани? Імпульс ненависті минув так само швидко, як і найшов. У голові було порожньо, жодної думки.

***

У коридорі заграла музика. А відтак почулися голоси.

— Джингл-белс... Джингл-белс... Джингл-белс-рок...

Діти відірвалися від листів і повернули голови до вхідних дверей, де стояла молода жінка з густою гривною каштанового волосся.

— Хо-хо-хо, діти! А чи чемні ви були весь цей рік? — Жінка по-змовницьки усміхнулася. — А ви знали, що святкові листи краще писати під святкову музику? — Вона вище піднесла телефон, із динаміків якого лунала пісня «Jingle Bells Rock».

— Що вона знову придумала? — шепнула Уляна Василівна Марії Степанівні. Та лише знизала плечима.

З прямою спиною та на високих підборах, доглянута жінка, від якої віяло цитрусовими парфумами, працювала в інтернаті вже кілька місяців. Сповнену ідей, нового бачення, планів та ентузіазму, нову директорку Дім прийняв із пересторогою. Діти її уникали, вихователі кривили носом, лише завгосп Ярославович, підморгнувши, поправляв кашкета й казав: «Йо, нарешті молодиця в домі!»

Ольга Анатоліївна Крук, яка досі відгукувалася на призабуто-модельне Хельга, злегка хитала головою в такт музиці й усміхалася.

— Вставайте, вам потрібно рухатись! Як казав мій тренер: «Ви можете бути втомлені, зламані, сумні, але тільки-но чуєте музику — танцюйте!» Тож давайте, хто зі мною?

Хельга намагалася танцювати. Ступила кілька кроків праворуч, потім ліворуч, покрутилася на місці. Але динамічна музика з телефона загрузла в загальній в'язкій атмосфері актового залу. Виховательки дивилися на нову директорку з поблажливою усмішкою. Діти підсміювалися, хтось знімав це на відео. Вуха вихопило: «Якась дивна...», і Хельга зупинилася й вимкнула музику.

— Це був дуже запальний танець, пані директорко. — Уляна Василівна іронічно поплескала в долоні. Хельга знітилася. — А тепер можна, ми продовжимо роботу? Хтось же має її робити.

— Альоно...

— Уляно, — виправила її вихователька.

Усі погляди в кімнаті були спрямовані на нову директорку. Насмішкувати, вичікувальні. Звісно, попередній керівник усім подобався, але він пішов, залишивши по собі прізвисько Старий Директор. Хельга стиснула зуби. Вона хотіла по-доброму. Але якщо лад у цьому Домі потрібно буде наводити силою — що ж, нехай.

— Уляно Василівно, Маріє Степанівно, — голос директорки набрав міцності. — Зайдіть у мій кабінет. Є розмова.

Виховательки перезирнулися, і Уляна Василівна закотила очі:

— Боже-ти-мій, як серйозно. Розмова, ти чуєш?

Якщо це мав бути шепіт, то він вийшов занадто гучним.

— Зайдіть до мене в кабінет негайно! — Хельга аж скреготнула зубами. Розвернулась і вийшла.

— Чого сидимо? — повернулась Уляна Василівна до дітей. — Пишемо, пишемо, ну. Миколай сам собі листа не надішле.

Богдан обережно прослизнув в актовий зал. Виховательок не було, тож діти відклали ручки та олівці й сиділи в телефонах. Молодші одразу чкурнули до м'яча: можна покопати, поки ніхто не бачить. Лише Поліна щось писала, заховавшись у навушники, та Юлік і далі

малював фарбами. Богдан міцно стиснув губи. Цей дурник малював його фарбами.

Хлопець підійшов ближче й глянув на аркуш. Це що, лист до Миколая чи картина? Богдан устиг вихопити якогось чоловіка на коні та підпис «Інспектор Дайс», як Юлік підвів голову — і затулив собою мокрий папір.

— Не дивися! Це тільки Миколай має прочитати!

Богдан усміхнувся. Він узяв банку з каламутною водою, покрутив у руках. Хотів вилити її на Юліка, але сенс? Цей слинопикий не зрозуміє, а Богдана знову залишать без вечері. Наче комусь подобається та картопля. Тому хлопець поставив банку назад на стіл і сказав:

— Миколай не прийде.

— Як не прийде? — здивувався Юлік.

— Отак. Не прийде, і все. — Богдан розвів руками. — Я чув, як нова директорка казала, що цього року до нас Миколай не прийде.

— Але ж листи... — почав був Юлік.

— Ти як мала дитина, чесно, — скривився Богдан. — Не буде Миколая, бо його нема. Подарунки нам щороку привозять волонтери. Це вони вирішують, що нам подарувати. І хай би що ти писав — отримаєш нові штани й солодощі.

— Але я не хочу штанів, я хочу, щоб дядько Микола отримав листа і... і...

Богдан демонстративно знизав плечима.

— А я хочу квадрокоптер. Уже третій рік пишу листа — жодного разу не отримав. Натомість отримав скакалку і піджак. Ти бачив, щоб я колись ходив у піджаку?

— Ні...

— Якби Миколай був, він приніс би те, що я замовляв. А значить, Миколая не існує. Змирися з цим!

Юлік глянув на Богдана, потім на свого листа — і заплакав. Схопив аркуш і вибіг у коридор.

— Що ти йому сказав? — запитала Христя.

— Правду.

Богдан знизав плечима, запхав руки в кишені й, насвистуючи, рушив у комп'ютерний клас. Його настрої різко поліпшився.

— Хей-хей! Ти не повіриш! Уперше в Україні ми з друзями зібралися, щоб подарувати одному з вас справжній ДІМ! — Дівчина з блакитним волоссям та пірсингом у носі всміхалася з монітора, стоячи на фоні триповерхового будинку. Поряд під «Rampramram» Minelli танцювали четверо підлітків у яскравих куртках і дзеркальних окулярах.

— Оце так гон! Джемі казала, що буде великий гів², але я думала, машину розіграють, як усі, а тут — цілий будинок... — прошепотіла Христя, підсунувшись ближче на стільці до рудоволосої Юлі.

— Гон, гон, — погодилась Юля. — І що там по умовах?

— Щоб стати учасником, тобі потрібно подружитися з моїми підписниками й залишити сердечко на наших останніх фото (що більше, то краще). Але це ще не все!!! Щодня ти можеш збільшити свій шанс на виграш! Усе, що потрібно, — стежити за сторізами й натискати на кнопки щастя з позначкою в мене та всіх моїх друзів! Щодня ми будемо обирати двадцять щасливчиків, які отримають додаткове місце в таблиці розіграшу. Я знаю напевно: перемагає той, хто бере участь! Тридцять секунд твого часу — і в тебе є шанс стати володарем власного житла! — Блакитноголова стиснула пальцями золотий хрестик на грудях. — А ваша Джемі бажає вам перемоги!

Христя швидко натисла «Підписатися на всіх» зі списку «друзів» блогерки.

— Нам треба нормальний нет і телефон, бо мій уже не стягує, — проскиглила. — Я замовила в Миколая телефон, сподіваюся, він принесе, бо вже набридло!

— Думаєш, принесе? — Юля накрутила руде пасмо на палець і прикусила його.

— А чому ні?

— Не знаю... Це ж Миколай. Може, він тобі принесе піжаму, як минулого року. Ще й поп-іт³, щоб розслабилася...

— Може. — Христя смикнула плечем і обійняла подругу. — А тоді я виграю хату й куплю собі десять телефонів!

***

Уляна Василівна стояла біла відчиненого вікна. Вдихала холодне повітря, а видихала густий дим «Прими». Треба було б давно перейти на якісь сучасніші цигарки, але спогади — річ заразна. Щоразу, як жінка відчувала смак паскудного тютюну, одразу пригадувала весну, коли родина з'їжджалася мало не з усієї України на поклик восьми соток картоплі, гарувала два дні на пекельному сонці, раз по раз розпочинаючи сварку. Потім, такими довгими й водночас короткими вечорами, коли батьки під заспокійливий вуркіт телевізора забували образи, діти розбрідалися селом, запійно слухаючи історії про інші регіони країни й таке далеке, інакше життя. А Улянка разом із троюрідним братом сиділи на дереві за сараєм, курили крадену «Приму» вітчима, трималися за руки та мріяли — мріяли так, наче вони справді щось могли змінити в цьому житті...

Жінка викинула недопалок у вікно і глянула на десятирічну Поліну, яка, похнюпившись, стояла біля стіни. Але вихователька знала: це не сором за скоєне, та й каяття має інший вигляд. Поліна просто тягнула час, готова вислухати «життєві настанови», а потім надіти навушники й усе забути. Уляна Василівна тяжко зітхнула. Можливо, головна проблема цих дітей полягала в тому, що в них не було яскравих, нехай і безглузких спогадів? Тих, за які тримаєшся все життя? Вихователька стримала імпульс міцно обійняти дитину, натомість сказала:

— Ну чому з тобою самі проблеми?

Поліна не відповіла. Вона рідко коли відповідала. Цю дитину привезли п'ять років тому з лікарні. Кажали, що, скоріш за все, звідкись утекла, голодна була, зневоднена. Лікарі її виходили — фізично — і передали інтернату. Проте замкнута й апатична дівчинка навіть імені свого не казала, але коли Марія Степанівна стала називати всі підряд, зреагувала на Поліну — так ім'я й залишилося. Не один місяць минув, перш ніж новенька заговорила, але насилу промовляла декілька речень

за день. Наче остерігалась прохопитися про те, що з нею сталося. Зате чомусь Поліна не боялася постояти за себе чи за інших, а для сутички використовувала все, що було під рукою. І от четверта бійка за місяць.

— Якщо Матвій тебе задирав, треба було просто сказати мені. Нащо було бити його головою об парту?

***

Поліна мовчала. Уляна Василівна задумалась. А може, це зверхність? Може, так дівчисько демонструє себе вищою за інших? Вихователька спілкувалася із сусідами, ті розповідали, що молодь тепер любить іти «наперекір системі». Тій, що їх годує, одягає, дає освіту. Фарбувати волосся, відрізати рукави від куртки, слухати якусь дивну музику, не коритися старшим і доводити свою «незалежність» — тепер так «модно». Бісові ледарі, сидять на шиях батьків та опікунів, не усвідомлюють, скільки зусиль потрібно, щоб дати їм нормальне життя! Уляна Василівна згадала своє минуле, у якому вітчим до крові лупив її різкою — і нічого, виховав якось. Старших удома боялись, але ж слухались. А зараз он які чутливі всі стали: тільки крикни — уже «травмовані». Хіба з нею хтось так носився?

Рипнули двері в кабінет, різко висмикуючи Уляну Василівну із думок.

— Чого тобі? — Жінка навіть не намагалася приховати роздратування. Її вуха та щоки пашіли, наче дурнувятий Юлік заскочив її за чимось ганебним.

— Я... Лист... — Хлопець знітився, чи то від злостивого погляду, чи то від присутності Поліни в кімнаті.

— Що за лист? Юліку, кажи нормально!

— До Миколая. Лист! Я дописав! — Юлік тицьнув конверт у руки виховательці й на всякий випадок позадкував і втягнув голову в плечі.

Жінка закотила очі. Тільки листів їй зараз бракувало.

— Молодець, що дописав. А тепер іди. І ти, Поліно, теж іди. Потім поговоримо. — Уляна Василівна взяла листа й показала на двері. Дівчинка широким кроком вийшла з кабінету, стискаючи навушники, хлопець же не зрушив з місця. — Чого тобі ще?

— А ви точно передасте листа Миколаю? Бо це дуже важливий лист! Миколай має його прочитати й виконати бажання! Я дуже старався, щоб він...

— Досить! — різко обірвала його вихователька. — Миколай отримає листа, він тобі все принесе. Але Миколай знає, що ти хочеш насправді, тому принесе тобі потрібні подарунки, а не різні бздури. А тепер іди!

Жінка буквально випхала хлопця за двері. Клац — повернувся ключ у замку. Юлік упав на підлогу. Під дверима була шпарина, крізь яку можна було побачити частину кімнати.

Уляна Василівна підійшла до вікна, витягнула ще одну сигарету, подумала — і запхала її назад. Настрою курити не було: теплі спогади минулого заступила сіра зима теперішнього. Жінка зачинила вікно, сіла за стіл і розпечатала листа.

— Так... Що він написав цього разу... — Уляна Василівна пробігла поглядом по паперу і стомлено потерла очі. — Господи, ну чому вони завжди пишуть якусь дурню? Ох, Юліку, Юліку... А куртку тобі хто принесе?

Жінка важко зітхнула. Витягнула з-під столу велику картонну коробку, дістала звідти кілька зошитів, м'яку іграшку, волейбольний м'яч, спортивну куртку, ще одну куртку. Покрутила одяг у руках, оцінюючи розмір.

— Добре, куртка тобі є. Але от про штани треба попросити волонтерів...

Уляна Василівна зіжмакала Юлікового листа й викинула його в сміттєвий кошик. Витягнула новий аркуш і взялася виводити максимально незграбно, бубнячи собі під ніс:

«Любий Миколаю, пише тобі Юлік. Хотів би попросити тебе принести мені нові спортивні штани, шапку й солодощі...»

***

Юлік стояв, опершись лобом об стіну. Молодші діти ганяли м'яча по коридору та сміялись, ігноруючи хлопця. Цей дурник не вперше закликав отак біля стіни, не звертаючи жодної уваги на навколишній

світ. Тим часом у Юліковій голові роїлися уламки його світу — якийсь туманний хаос.

Свято Миколая — особливий день у його родині. До нього готувалися ретельніше, ніж до днів народжень, Нового року чи Великодня. Батько завжди кликав дядька Миколу (так він називав святого Миколая) у гості, і добрий бородань із міцним пивним шлейфом завжди знав про Юліка все! Що любить, що добре зробив за рік, а де не слухав батьків і тому отримає інший подарунок, ніж замовляв. Дядько Микола навіть залишав у батьковій шафі свій потертий одяг, щоб переодягнутися з далекої дороги. Тому він існує! Миколай існує! Адже Юлік бачив його на власні очі стільки разів!

Але чому тоді Богдан сказав, що він не прийде? І Уляна Василівна викинула листа? І подарунки вже лежать у неї під столом? Ще не вісімнадцяте грудня, адже святий Миколай завжди приносить подарунки вночі. Значить, це подарунки від волонтерів? А як вони знають, що привозити? Бо вони перехоплюють листи для Миколая? Але тоді дядько Микола не отримає листів, він подумає, що його не люблять, він не приїде в Дім, він не зможе виконати бажання Юліка! А значить... а значить...

Юлік відчув, як задихається від думок, які гучно тупотіли і кричали в голові. Хтось має щось зробити, хтось має щось зробити, це все одна велика зрада!

Хлопець став легенько розхитуватися, раз у раз б'ючись лобом об стіну. Зробити... Удар. Хтось має зробити... Удар. Дядько Микола... Удар. Прочитати листа... Удар. Зробити... Удар. Листа... Удар. Передати листа... Удар.

Юлік завмер. Усе стало на свої місця. Дядько Микола не отримує листів, бо всі листи викрадають волонтери. Вони вкрали роботу святого! Але якщо дядькові Миколі передати листа особисто, то він зрозуміє, що потрібен, повернеться і виконає бажання. Не ті, які озвучують волонтери, а ті справжні, про які пишуть діти! Адже він завжди виконує справжні бажання! Це як у вампіра Адлоу з Королівства, від якого Король Круків приховував листи коханої. Але тільки-но лист дійшов, то герой зрозумів, що його використовують.

Об'єднав сили із Реггісом та іншими й постав проти сил темряви. Так і тут! Треба, щоб лист дійшов, — і все відразу налагодиться!

— Ей, дурбецл, обережніше! — гукнули діти, коли Юлік несподівано зірвався з місця й мало не зашпортався за м'яч.

Хлопець забіг в актовий зал, де сиділо лише кілька дівчат, мало не перевернув парту та знайшов серед аркушів свою книжку, своє «Королівство». Тут має бути відповідь, у Королівстві завжди є відповідь! Він хаотично гортав сторінки, намагаючись вихопити якусь істину, яка вкаже йому шлях, дасть рішення, як вручити листа дядькові Миколі, щоб той виконав Юлікове бажання. Але кольорові ілюстрації не мали підказок, а літери не хотіли складатися в слова. Солоня крапля впала на сторінку, і Юлік одразу потер око. Не можна плакати над книжкою, не можна її зіпсувати. Адже це подарунок дядька Миколи.

Хлопець перегорнув останню сторінку й зачхав. Маленька Вітуся саме витягнула з кишені хліб, запхала до рота. І також зачхла, побачивши погляд Юліка. Вони кілька секунд сиділи отак нерухомо, дивлячись одне на одного.

— Юль, дивись прикол. Юлік — гіпнотизер! — штовхнула Христя подругу і швидко клацнула фото на телефон. — Давай заселфимося на фоні цих чудил!

Вітуся, побачивши увагу до себе, зірвалася з місця й побігла в коридор. А Юлік і далі дивився в одну точку. Він пригадував, що Вітуся любить читати етикетки з шампунів та пакетів для сміття. Там завжди написано дивні слова й адресу виробника. А тато казав, що дядько Микола завжди сам робить усім подарунки. Юлік поглянув на книжку. Якщо на ній є адреса — це його адреса, дядька Миколи.

Юлік захихотів. Йому стало так приємно, наче він поклав холодні ноги на батарею, і тепло повзло до колін, а далі ширилося всім тілом. Він навіть трохи почервонів від задоволення. А що був задоволений, то й букви стали чемнішими. Він став читати імена людей, які допомагали Миколаю писати цю книжку. А потім наткнувся на адресу:

Юлік міцно обійняв книжку:

— Дядьку Миколо, я іду тебе шукати!

- [1](#) Кутас, кутасик (*діал.*) — прикраса у вигляді китиці на одязі тощо. (*Тут і далі — прим. ред.*)
- [2](#) Гів (*сленг*) — це конкурс, у якому знаменитість чи відомий блогер розіграє призи серед своїх інстаграм-підписників.
- [3](#) Поп-іт (з англ. *pop it* — «лусни це») — гумова чи силіконова антистрес-іграшка з півсферами-«пухирцями», під час натискання на які видається клацання.

Розділ 2. Це мав бути хороший день

Сосиски зникли першими, а гречка звично розтиралася по тарілці, коли в їдальню вбіг захеканий одинадцятирічний Матвій:

— Приїхали! Вони приїхали!

Слідом почулося енергійне бібікання та шурхіт автомобільних шин.

— Шапки! Надіньте шапки! — крикнула Марія Степанівна, але хлопець уже вибіг із їдальні, так і не поснідавши.

За ним чкурнула решта дітей, на ходу вдягаючи куртки. Вихователька похитала головою й підійшла до вікна. Саме щоб побачити, як із сірого «Ford S-Max» виходить хлопець у футболці й шортах, із руським волоссям, укладеним догори у стильній зачісці. Діти вибігли з будівлі й кинулися до новоприбулого. Обліпили його, наче гроно винограду, сміючись та щось гукаючи. Звісно, ніхто не застібнув куртки й не надів шапки.

— Знову цей безтолковий Роман... Чого доброго він навчить дітей? — скривилась Марія Степанівна. І усміхнулась, коли побачила темноволосу дівчину в окулярах, що теж вийшла з автомобіля, але вдягнута тепліше: куртка, шапка, рукавички. — О, Мартуся. Тоді ще якась надія є.

— Рома, Рома, візьми на плечі! — тим часом кричали діти, обступивши хлопця в шортах.

— Та ну, ви ж точно пампухів на зиму наїлися! Дивіться, які щоки в кожного! Важите, напевно, під центнер!

— Під що?.. — перепитав Ігор.

— Як мішок картоплі. Ну або як Марія Степанівна. — Роман підморгнув, і діти зареготали. — Але добре, добре, візьму когось на плечі. Когось... м-м... — Він обвів поглядом простір перед Домом. — Хто першим добіжить до он того дерева й назад. Тож на старт...

Роман не встиг договорити, як Матвій зірвався з місця й побіг. З криком: «Е-е, так не чесно!» за ним побігла решта.

— Ти знаєш, що за статистикою діти в інтернатах переважно недоїдають? А від голоду тіло може не лише худнути, а й пухнути? — тихо сказала Марта, дивлячись, як маленька Вітуся, що не побігла з усіма, їсть витягнутий із кишені хліб.

— Типу знаю. І що? — неухважно кивнув Роман.

— Твої жарти про пампухи і щоки — максимально некоректні. Та й температура зараз близько нуля. — Марта оглянула шорти й футболку хлопця. — Ганяти дітей по вулиці, щоб вони застудилися, — це верх безвідповідальності.

Роман подивився на одногрупницю так, наче бачив її вперше.

— Це жарти й веселощі. — А потім знову глянув на неї: тепла зелена курточка до колін, плетена шапка з мордою лисички, плетений шарф, за яким видно лише насуплений ніс і скельця окулярів, які постійно запотівають. — Але я й забув, що наша правильна Марта нічого не петрає ні в жартах, ні у веселощах.

Марта посмикала шарф, щоб відповісти, але Матвій уже був тут як тут.

— Я... Я... перший... — важко хекав малий. — Покатай мене!

— Це нечесно! — штурхнула його захекана Христя. — Ти перший побіг! — Дівчинка глянула на Романа зі сльозами на очах — Це нечесно!!!

— Усе чесно! — Матвій штовхнув Христю у відповідь. Вона зашпорталась, упала — і заревіла. Хлопчак повернувся до Романа. — Мене! Візьми мене на плечі!

— Я... — Волонтер розгубився й глянув на напарницю. Та мовчки дивилася на нього крізь скельця окулярів.

— Я переміг! Бери на плечі! — повторив Матвій — Ти ж обіцяв!

Роман кивнув.

— Точно, ти переможець. Тому залазь! — Хлопець закинув Матвія на плечі. — А тепер — іго-го! Погнали!

— Иго-го! — засміявся Матвій.

Марта провела поглядом напарника, який виконував роль імпровізованої конячки, замість того щоб бути відповідальним волонтером. Зітхнула й повернулася до похнюплених дітей.

— Сідайте в машину, там тепліше. — Підійшла до Христі, допомогла їй підвестися, витерла сльози рукавом і простягнула цукерку. — Він козел, але ти — з шоколадкою. — Дівчинка кивнула й заховала цукерку в кишеню. — Молодець.

— Можна, я сяду спереду? — запитала Христя.

— Можна, — кивнула Марта.

Усміхнена дівчинка побігла до машини, і за мить почулися крики: «Я сиджу спереду! Мені Марта дозволила! Так нечесно! Це моє місце! Марто, скажи їй!!!»

Волонтерка підвела погляд, воліючи зловити обличчям пухнасті сніжинки. Однак над головою було лише непевне мишасте небо. Синоптики пророчили цьогорічний грудень тоскним і безсніжним. Але сьогоднішній день точно буде незабутнім.

***

Дитячі будинки — задушливі обійми упереджень. Особливо тих, хто там жодного разу не був особисто. І перший міф — про їхніх мешканців. Наче вони агресивні, злі, хворі, дурні й жадібні. Марті було соромно зізнаватися, що вона й сама так думала. До першої поїздки. На першому курсі студрада виставила оголошення про збір подарунків дітям з інтернату до Миколая. Марта, як староста групи філологів, одразу долучилася й навіть зголосилася відвезти зібране на локацію. Стереотипи розтанули, як сніг на язичку, коли дівчина побачила вікна, обліплені дитячими обличчями, що притискалися до скла. А на обличчях — запальні очі з вогниками.

Волонтерів чекали. Їх зустрічали, наче рідних після тривалої розлуки. Багатьох уже знали на ім'я. Марта розгубилася, коли діти зграйками кидалися до новоприбулих. Що їй робити? До кого підійти? А потім до неї підійшов серйозний хлопчик років десяти, поправив свої окуляри, наче демонструючи: «Ми з тобою одної крові, ти і я», —

узяв за руку й повів усередину. Двадцять волонтерів — і дитбудинок перетворився на злагоджений механізм з ігор, навчання, читання, розмов.

Коли Марта повернулася з першої поїздки додому — до мами, тата, двох дідусів, бабусі та брата, — висмикнувши себе з дитячих обіймів і шквалу любові, їй здалося, наче з неї зняли шкіру. Віддерли товстезний шар, як із Юстаса-дракона в улюблених «Хроніках Нарнії». Брудна, сіра, шершава оболонка байдужості, цинізму, зарозумілості, буденності просто розчинилася, наче сіль, яку змиваєш після моря. Під шкірою була така сама дитина, яких вона бачила в інтернаті. І хоч Марта почувалася втомленою й повернулася додому майже вночі, заснути не вдавалося. Думки про неї саму, її місце у світі, про дітей, яким теж є місце, змінювали одна одну. Хотілося говорити про це й безперестанку гортати перед очима слайди поїздки. Натомість наступного дня Марта подала у фонд заяву на офіційне волонтерство.

Благодійний фонд «Миколай прийде до кожного», скорочено — МПДК, опікувався інтернатами по всій Україні. Волонтери фонду підпадали під чітке керівництво регіональних представників, тому, хоч люди постійно змінювалися, верхівка й структура правління лишалися стабільними. Основна діяльність припадала на зиму, коли з розвагами й корисними активностями для дітей ставало скрутніше. Улітку діти їхали в табори, а працівники фонду складали плани на осінь.

Вільшинським інтернатом, який мешканці називали Домом, фонд опікувався вже чотири роки. Анжела Юріївна, керівниця Львівської філії, одразу закріпила за ним Марту і, як жартувала, «її молоду команду». Старша за Марту на десять років висока мідноволоса жінка з вічно-червоною помадою на губах і планом на щодень викликала щирий захват. Працювати з нею було приємно, вона підтримувала всі Мартині ідеї, називала активну й відповідальну дівчину своєю заступницею та ладила її на своє місце. До того ж, хоч фонд був некомерційною організацією, старші волонтери й координатори отримували повноцінну робочу посаду та оплату. Плата невелика, проте для Марти вона була приємним бонусом до стипендії. Гроші дівчина відкладала на банківську картку, а ще економила на всьому,

збираючи на власну мрію: окреме житло. За два роки в МПДК Марта закріпила за собою посаду координаторки благодійних проєктів, повагу й довіру Анжели Юріївни й розуміння: вона там, де має бути.

У Дім Марта щоразу приїжджала з різними помічниками: студентами, імен яких навіть ніхто не встигав запам'ятати, школярами, випадковими людьми, що заповнювали анкети на сайті чи приходили з вулиці, отримавши флаєр від уже залученого волонтера. Але протягом останніх двох місяців вона проводила робочі зустрічі в компанії одногрупника Романа. Той мав характер стендапера-початківця, пещену зовнішність і виплекану заможними батьками вседозволеність. Жоден із трьох пунктів у Мартину систему цінностей не вписувався. Як і сам Роман. Проте хлопця обожнювали діти, та й волонтерити він зголосився добровільно. А заборонити комусь робити добрі речі дівчина не могла навіть через особисті упередження. Іще в Роми були права й містка машина, щоб возити дітей з інтернату на будь-які локації. Цим фактом була дуже задоволена Анжела Юріївна і грозилася Марті, щоб та не випустила ненароком такого цінного для фонду хлопця.

***

Машина зупинилася на великій парковці за містом. Сіявся легкий дощ, неподалік із ноги на ногу переминався чоловік у дублянці й чорній шапці. На сірому фоні невеликий карт з великим червоним прапорцем вигляд мав гротескний.

— Так, хто у нас хотів бути крутим гонщиком? — Роман зазирнув у салон. — Шумахере, на вихід!

У салоні сиділо троє. Маленька Вітуся, що їла хліб, Христя, яка щось клацала на телефоні Марти, і, власне, сама Марта. Роман кілька секунд дивився на дівчат, переводячи погляд з однієї на іншу.

— Та-а-ак, хто в нас хотів бути гонщиком? — перепитав він менш упевнено. — Бо ми приїхали, і я не бачу ентузіастів.

— Юлік хотів, — відповіла Христя, не відриваючись від екрана.

— І де Юлік?

Дівчина знизала плечима.

— Чекай, а Юлік узагалі їхав із нами? — Марта оглянула салон автомобіля. — Може, ми висадили його з іншими дітьми?

— Ні, я йшов за списком. — Роман витягнув блокнот і прогорнув сторінки. — От... Усіх дітей ескортували, Юлю щойно закинули на художню гімнастику, залишились тільки фотосесія для Христі, танці для Вітусі й картинг для Юліка...

— Так, а сам Юлік де?! — Марта схопила блокнот, наче там могла бути якась підказка про зникнення дитини. — Ми що, не взяли його з інтернату? Тільки не кажи, що ти не рахував дітей, коли вони сідали в машину!

— Ти теж не рахувала дітей! — Роман висмикнув блокнот. — Тому не треба перекладати відповідальність на мене!

— Перекладати відповідальність? Ти навіть не знаєш, що означає це слово! — Марта забрала блокнот.

— Юлік у дядька Миколая, — тихо сказала Вітуся.

— Що?! — Волонтери рвучко обернулися до неї.

Шматок хліба випав із дитячих рук, і дівчинка ображено захлипала.

— Вибач, сонечко! — кинулась до неї Марта. — Ну тихо, тихо, ми не хотіли тебе налякати... Просто декому відморозило всі мізки на такій погоді... — Волонтерка підняла сухий хліб і тільки потягнулась його викидати, як Вітуся схопила її за руку. — Але ж він упав, тут брудний салон...

Заплакана Вітуся міцно стиснула палець Марти.

— Дай їй хліб, — сказав Роман.

— Хліб брудний, тут болото... — заперечила була Марта.

— Віта завжди їсть хліб, — не підводячи голови, сказала Христя.

— Їсти з підлоги не можна, — сухо відповіла Марта й заховала хліб у кишеню. Витягнула звідти цукерку й показала Вітусі. — Але життя стає кращим із шоколадкою. Ну, як тобі обмін? Я забираю брудний хліб, а даю тобі смачну шоколадку.

Вона зняла обгортку і простягнула Вітусі смаколик. Дівчинка кілька секунд дивилася на цукерку, а потім швидко схопила її та запхала до рота.

— Чудово. — Марта погладила її по голові. — А тепер скажи, де Юлік?

— Він хотів піти до дядька Миколая, — тихо відповіла Вітуся.

— Хто такий дядько Миколай?

— Дядько Микола, — утрутилася Христя, не підводячи голови від телефона. — Це його батько, він живе у Вільшині. Юлік деколи ходить додому, мабуть, знову пішов.

— От гівнюк... — вихопилося в Романа. — Але чого не попередив?

— Напевно, у когось теж немає відповідальності... — буркнула Марта.

— Слухай, може, досить... — почав був Роман, як у вікно автомобіля хтось постукав.

Хлопець аж підскочив із несподіванки. Обернувся та опустив скло.

— Це ви волонтери з безпритульними на картинг? — запитав високий чоловік у дублянці й чорній шапці.

— З дітьми-сиротами, — уточнив Роман.

— А ви Ігор Михайлович? — перепитала Марта, звіряючись із блокнотом.

— Я, — кивнув чоловік, ховаючи руки в кишені. — А ви, певно, Марта. Упізнаю голос. — Він потупцював на місці. — Давайте вашого малого, покатаємось. Сьогодні вихідний, а мій працівник захворів, тож довелося самому все везти. Холодно, що капець. Але я домовився з автосалоном поряд, вони погодились вийти сьогодні на роботу. Тому не будемо мокнути на цій порожній парковці, а поганяємо на карті між справжніх машин. Начальник салону навіть обіцяв покатати на «теслі»! Коротше, усі пройнялись соціальною відповідальністю, тому давайте малого, улаштуємо йому справжнє свято!

Чоловік глянув на розгубленого Романа, потім на Марту.

— Ну то погнали?

Волонтери презирнулись.

— Тут така справа... — почав Роман. — Ми не взяли із собою малого.

— Тобто не взяли? — Ігор Михайлович заглянув у салон. — Це що, жарт такий?

— Ні, просто... — Марта відвела погляд. — Хлопець залишився в інтернаті... Він пішов до батька, а ми забули це перевірити...

— Серйозно? Ви забули перевірити? Ви довбанулися?! — крикнув Ігор Михайлович, і Роман здригнувся. — Я встав о п'ятій ранку, щоб забрати карт з оренди та привезти сюди. Чекаю тут добру годину на морозі, шукаючи вас у кожній машині. Переконав пацанів з автосалону, щоб вони відчинилися та облаштували трасу між стійок. Сказав, що це підвищить їхній імідж. Запросив знайомого журналіста, щоб він узяв інтерв'ю в малого для соціального випуску. Накупив подарунків і торт, щоб зробити дитині свято. А ви, бляха, забули перевірити?!

— Ми... Нам шкода... — прошепотіла Марта.

— Та впало мені ваше «шкода»! — рывкнув Ігор Михайлович. — Вам же не десять років! Треба вчитися відповідальності! Я в неділю зігнав купу людей для доброї справи, поважних людей, які посунули для вас свої плани. І зараз маю йти до них і перепрошувати за те, що ви не здогадалися навіть зателефонувати й попередити про зміну планів!

Чоловік закашлявся.

— Ви, Марто, так гарно описували мені вашу організацію, високий рівень залученості молоді, серйозні наміри щодо соціальних проєктів. Я думав навіть підтримати вашу ініціативу фінансово, у мене є зв'язки. Але знаєте, що я зроблю з цими зв'язками? Розповім, із ким не варто зв'язуватися!

Ігор Михайлович сплюнув і рушив до карта, який самотньо стояв посеред парковки. Вітер розвівав великий червоний прапор, прикріплений до машинки, фіналізуючи розмову. Роман провів чоловіка поглядом і видихнув.

— Я вже думав, що він мені дасть у ніс... Але я не розумію, чому він так завівся? Ну провтикали ми, з кожним буває. Теж мені, велика шишка... — Роман глянув на Марту. — Е-е, ти чого ревеш?

Дівчина відвернулася, ховаючи сльози.

— Поїхали далі, — промовила вона. — Треба відвезти дівчат.

— Точно. Нас чекають танці й фотосесія. Готові, красуні? — Роман завів машину і глянув на принішклих дітей у салоні. — Бачу, що тут

усі готові... — сказав уже сам до себе. — Ох, Юліку, ну й підставу ти нам зробив...

***

Автомобіль припаркувався біля інтернату, коли вже стемніло.

— Кінцева зупинка «Дім, милий Дім». Усі виходять, нікого не забувають! — Роман обернувся в салон. — Матвій, я бачу тебе за спинкою. Тому ти програв, сьогодні я не заберу тебе додому.

— Наступного разу я заховаюся краще, — удавано надувся хлопець.

— Ага, вибирай одразу багажник, — усміхнувся йому Роман і зловив на собі погляд Марти. — Що?

— Я ніби знала, що відчуття такту в тебе відсутнє, але щоразу ти себе перевершуєш...

— Значить, зі мною не засумуєш, — підморгнув їй Роман.

— Це був не комплімент... — сказала Марта, але хлопець уже вислизнув із машини й рушив за дітьми.

Дівчина вийшла на вулицю і щільніше закуталася в зелену куртку на хутряній підкладці. Глянула, як спокійно в шортах і футболці йде Роман, буркнула: «Як йому не холодно?» — і побігла слідом.

— О, ви вчасно, саме на вечерю, — зустріла дітей у дверях Марія Степанівна. — Як минув день? Ану не розбігаємось, усі чемні! Тож як день?

— До-о-обре... — незлагоджено відповіли діти.

— А що ми кажемо волонтерам, які організували нам чудовий день? — вихователька вишикувала дітей перед Мартою і Романом.

— Дя-ку-є-мо! — гукнули діти.

— Молодці. А тепер швидко роздягайтеся, мийте руки та йдіть їсти... А де Юлік? — здивувалася Марія Степанівна, оглядаючи дітей, що кидали речі на рогатий вішак і бігли в їдальню. — Він хіба не з вами їхав?

— Він у дядька Миколи, — відповіла Христя, утупившись у телефон.

— Де ти взяла телефон? — Марія Степанівна глянула на дівчинку.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ